

Az EBA közleménye a nemteljesítésre és átstrukturálásra vonatkozó prudenciális keretrendszer valamint az IFRS9 alkalmazásáról a COVID-19-cel kapcsolatos intézkedések tükrében

Az EBA támogatja a nemzeti kormányok és uniós szervek által a COVID-19 járvány káros rendszerszintű gazdasági hatásának kezelése érdekében általános moratórium (fizetési halasztás) formájában, vagy a hitelintézetek általi, teljes ágazatra kiterjedő fizetéskönnyítési kezdeményezések formájában tett és javasolt (e közleményben állami és magán moratóriumokként hivatkozott) intézkedéseket. Ebben a tekintetben az EBA szükségesnek látja a prudenciális keretrendszer működésére vonatkozó több szempont tisztázását azzal a céllal, hogy az EU bankszektora számára világossá tegye, miként kezelje következetes módon (i) a hitelek nemteljesítővé (defaulted) minősítésére, (ii) az átstrukturált kitettségek azonosítására és (iii) a számviteli kezelésre vonatkozó szempontokat.

A számviteli és szabályozási keretrendszerre vonatkozó általános megfontolások

Fontos felidézni, hogy a számviteli kezelés, az átstrukturált kitettségek azonosítása és a nemteljesítés definíciója mögötti fő elv a prudenciális keretrendszerben a banki mérlegekben szereplő értékvesztett eszközök megbízható azonosítása. A kockázati mutatók következetessége és összehasonlíthatósága előfeltétel a bankok, felügyeleték és a nagyközönség részére, hogy figyelemmel tudják követni a jelenlegi válság hatásait. Ugyanakkor általános egyetértés van abban, hogy a bankok működési képessége mélyreható értékelések készítését illetően a jelenlegi körülmények között korlátozottabb lehet, ezért a működési követelményekben rövid távú rugalmasság indokolt. Tekintettel a jelenlegi sokk természetére, amelynek közép- és hosszú távú kihatásai is lehetnek, az számviteli és szabályozási keretekben meglévő rugalmasságot az intézményeknek maradéktalanul ki kell használniuk, hogy segítsenek a fizetőképesség fenntartásában a válság idején, és biztosítsák a kritikus funkciókat a gazdaság számára.

Az EBA azon a véleményen van, hogy amennyiben nem hitelfelvevő-specifikusak, hanem inkább termékosztályok vagy ügyfelek szélesebb köreit célozzák, a COVID-19 járványra adott válaszként foganatosított állami és magán moratóriumokat nem kell automatikusan az átstrukturálási intézkedések közé sorolni, ami az IFRS 9 nemteljesítés definícióját illeti. Ugyanakkor ez nem menti fel a hitelintézeteket azon kötelezettségeik alól, hogy értékeljék az előbbi intézkedések által érintett kitettségek hitelminőségét, és azonosítsanak bármely olyan helyzetet, amikor a hitelfelvevők valószínűleg nem fizetnek.

A nemteljesítés prudenciális megállapítása

A nemteljesítés prudenciális megállapításába számos mérséklő tényező tartozik annak biztosítása érdekében, hogy a nemteljesítővé minősítés valós körülmények között történjen, ahol valószínűleg gazdasági veszteséget szenvednek el.

- Ami a késedelmességi kritériumot illeti, a nemteljesítéseknek nem kell bekövetkeznie a jelentős hitelkötelezettségek 90 napon túli késedelméig, ami szükség esetén elegendő időt biztosít a hitelek restrukturálására. Ez különösen fontos a jelenleg a COVID-19 járvány miatt sorra bevezetett moratóriumokat figyelembe véve. Az EBA-nak a nemteljesítés definíciójának alkalmazására vonatkozó iránymutatásai már kifejezetten számolnak azzal a lehetőséggel, hogy az állami moratóriumok kiterjeszthetik ezt az időszakot. Az állami és a magán moratóriumokat hasonlóképpen kell kezelni, amennyiben hasonló céllal és jellemzőkkel bírnak. Az EBA hamarosan kritériumokat fog közzétenni annak meghatározására, hogy a hasonló kezelés milyen jellemzők esetén alkalmazható.
- Hiteleket lehet úgy újratárgyalni, hogy a hitelező pénzügyi helyzete ne gyengüljön (vagyis a hitel pénzáramlásainak nettó jelenértéke az átstrukturálást követően ugyanaz marad). Ebben az esetben, ha az adós valószínűleg teljesíti az újratárgyalt szerződés szerinti kötelezettségeit, nem szükséges a kitettséget nemteljesítőnek minősíteni (nem sorolják automatikusan a nemteljesítők közé). Az ilyen fajta átstrukturálást nem szabad kényszerű átstrukturálásnak tekinteni; ellenkezőleg – megfelelő intézkedésnek kell tekinteni a hitelfelvevők tehermentesítése céljából, akik átmenetileg nem tudják teljesíteni hitelkötelezettségeiket a COVID-19-cel kapcsolatos fennakadások miatt.
- Csak jelentős hátralékos összegek vezetnek nemteljesítéshez, mivel a késedelmes összegeknek meg kell haladniuk a lényegességi határértéket, amely biztosítja, hogy csak jelentős összegek késedelme eredményezze a nemteljesítésbe sorolást.

Ami a moratóriumokat illeti, számos fontos szempont van, mivel ezen intézkedéseknek jelentős hatása lesz a hitelek besorolására. Ide tartoznak:

- Amennyiben az állami és magán moratóriumok megengedik fizetések felfüggesztését vagy elhalasztását, ez kihatással van a 90 napon túli késedelem kritériumára, mivel a késedelmek a módosított fizetési ütemterv alapján számítandók. Miközben az intézmények továbbra is kötelesek egyedi alapon értékelni az adós fizetésének valószínűtlenségét, ez az értékelés a módosított fizetési ütemtervre vonatkozik, és ahol ebben a vonatkozásban nincs gond, a kitettség teljesítő státuszban maradhat.
- Az EBA elvárása, hogy ezeket az egyedi értékeléseket körültekintően végezzék, ami nem von maga után semmilyen automatizmust a minősítésben. Ráadásul, amennyiben az intézmények jelentős számú egyedi értékelést végeznek, kockázatalapú megközelítés alkalmazásával rangsorolniuk kell az elemzéseket. Az első értékeléseknek azokra az egyedi kitettségekre kell kiterjedniük, amelyeknél a legvalószínűbb az érintettség, és eleinte végezhető a portfólió szintjén, ha szükséges. A közvetlenül a moratórium utáni időszakban az intézményeknek különös figyelmet

kell fordítaniuk azokra a kitétségekre, amelyeknél késedelmet tapasztalnak a felülvizsgált ütemtervhez képest, továbbá megfelelő időben és megkülönböztető módon azonosítaniuk kell a nemfizetés potenciális valószínűségét. Továbbá minden értékelést következetes módon kell elvégezni, megbízható információkra támaszkodva és figyelembe véve minden meghozott intézkedést, amely hatással van az ügyfelek hitelképességére.

Átstrukturálás megállapítása

A jelenlegi körülmények között a kormányok és hitelintézetek által a COVID-19 járvány káros rendszerszintű gazdasági hatásának kezelésére javasolt intézkedések nem vezetnek automatikus átsoroláshoz az átstrukturálás definíciója szerint.

- Az EBA megjegyzi, hogy az általános moratóriumokban meghatározott feltételek meghatározása és elfogadása nem szükségszerűen vezet valamely hitel teljesítővé vagy nemteljesítő átstrukturálttá történő átsorolásához az átstrukturálás definíciója szerint. Más szóval, nincs szükség automatikus átsorolásra, amikor általános intézkedéseket vezetnek be.
- Felügyeleti adatszolgáltatás céljára a definíció szerinti átstrukturálást akkor kell jelenteni, amikor a hitelintézetek meghatározott intézkedéseket kínálnak egy adott hitelfelvevő megsegítésére, akinek a visszafizetési kötelezettségeivel kapcsolatban átmeneti pénzügyi nehézségei vannak vagy valószínűleg lesznek. A hitelfelvevő pénzügyi nehézségeinek egyedi felmérése és a hitelfelvevő ezen pénzügyi helyzetére szabott intézkedések biztosítása az átstrukturálás EBA szerinti definíciójának lényege.
- A COVID-19 járványra válaszul bevezetés alatt levő moratóriumok célja a rendszerszintű kockázatok kezelése és azon potenciális kockázatok mérséklése, amelyek a szélesebb értelemben vett uniós gazdaságban a jövőben előfordulhatnak. Ebben az értelemben ezek az intézkedések nem hitelfelvevő-specifikusak, bár alapulhatnak szélesebb termékosztályokon, mivel a fizetési halasztások hossza rögzített minden hitelfelvevő részére, függetlenül a hitelfelvevők egyedi pénzügyi körülményeitől.

Az IFRS 9-re vonatkozó megfontolások

Az EBA egyeztetett az Európai Értékpapír-piaci Hatósággal (ESMA), amely 2020. március 25-én kiadott egy közleményt a pénzügyi beszámolás szempontjairól a COVID-19-cel kapcsolatos intézkedések figyelembevételével. Mindkét közlemény konzisztens, és együtt olvasandó az IFRS 9-cel kapcsolatos szempontokat illetően.

Az IFRS 9 egy sor olyan elven alapul, amely természeténél fogva nem alkalmazható mechanikusan, és bizonyos fokú mérlegelés alkalmazását követeli meg. A hitelkockázat jelentős növekedését a kitétség teljes várható időtartama alatti jelentős változások azonosítása alapján kell értékelni.

- Az IFRS 9 bizonyos mértékű rugalmasságot kínál abban az értelemben, hogy nem szabja meg, mikor következett be jelentős növekedés a hitelkockázatban. Ehelyett azt követeli meg, hogy az értékelés mennyiségi és minőségi kiváltó okok alapján történjen. Ebben a vonatkozásban nincs szigorúan alkalmazandó automatizmus. Az intézmények értékelése, hogy a hitelkockázat jelentősen megnőtt-e, a kitettség teljes várható időtartama alatti jelentős változások azonosítása révén történik. Az EBA azon a véleményen van, hogy a COVID-19 járvány káros rendszerszintű gazdasági hatásának kezelését célzó állami vagy magán moratóriumok alkalmazását nem szabad önmagukban automatikus kiváltó oknak tartani azon következtetés levonásához, hogy a hitelkockázat jelentős növekedése következett be.
- Az IFRS 9 megköveteli minden olyan ésszerű és igazolható, indokolatlan költség nélkül rendelkezésre álló információ (ideértve az előre tekintő információkat) figyelembevételét, amely hatással lehet egy pénzügyi eszköz hitelkockázatára annak kezdeti megjelenítése óta. Az intézményeknek figyelembe kell venniük a jelenlegi kivételes körülményeket, amikor meghatározzák, hogy mely információ tekinthető ésszerű és igazolható információnak az IFRS 9 rendelkezése szerint, ugyancsak tekintetbe véve a sokk várható jellegét (vagyis, hogy előreláthatólag átmeneti lesz-e vagy sem), valamint a rendelkezésre álló és megbízható információk hiányát. Az intézményeknek gondosan értékelniük kell – más tények mellett – azt, hogy a nagyfokú bizonytalanság és a rövid távú gazdasági kilátások hirtelen változásai előreláthatólag milyen mértékű hatásokat eredményeznek a pénzügyi eszköz várható élettartama során.
- Ennek során, az intézményekkel szemben elvárás, hogy megkülönböztessék azokat az adósokat, amelyek hitelképességét a jelenlegi helyzet hosszú távon várhatóan nem befolyásolja jelentősen, azoktól, akiknél a hitelképesség helyreállítása valószínűtlen. Ez a megkülönböztetés hozzájárulna az értékvesztési szakaszok (stagek) közötti átsorolások potenciális hirtelen kilengéseinek mérsékléséhez, és segítene a sokk hatásai eltúlzásának elkerülésében.
- Mindenesetre, a várható hitelezési veszteségek (ECL) elszámolásából eredő, a bankok eredménykimutatására gyakorolt hatás meghatározásakor figyelembe kell venni a fedezetek vagy állami garanciák veszteségcsökkentő hatását. Az illetékes hatóságoknak szintén kellően figyelembe kellene venniük a kivételes körülményeket, amikor az intézményeknek engedélyezik, hogy az IFRS 9 CRR-ben előírányzott átmeneti rendelkezéseinek alkalmazása mellett döntsenek.
- Az EBA folytatja az IFRS 9-re vonatkozó összeméréssel kezdődött, az intézmények jelenlegi körülmények közötti gyakorlatainak figyelemmel követésére irányuló erőfeszítéseit, hogy jobban megértse az IFRS 9 tőkekövetelményekre gyakorolt hatását, valamint azt, hogy a bankok hogyan mérlegelnek kitettségeik hitelkockázatának szintje és változásai értékelése során.